

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	16
---	----

СЕКЦІЯ 12. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> КАТЕГОРІЇ «ЦІННОСТІ», «ПРИВАТНІ ПРАВА» ТА «ІНТЕРЕСИ» У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	18
<i>Давидова Ірина Віталіївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	22
<i>Мінченко Раїса Миколаївна, Мінченко Дар'я Анатоліївна</i> ОБОВ'ЯЗКОВА СИЛА РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.	24
<i>Некіт Катерина Георгіївна</i> СУЧАСНІ РЕГУЛЯТОРНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК ЦИФРОВИХ АКТИВІВ.	28
<i>Сафончик Оксана Іванівна</i> ОКРЕМІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	31
<i>Чанишева Аліна Рашидівна</i> МІСЦЕ АКЦЕСОРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ СПЛАТИ НЕУСТОЙКИ В СТРУКТУРІ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ВІДНОСИН	33
<i>Адамова Олена Семенівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ДОГОВОРІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ...	36
<i>Бабич Ірина Григорівна</i> ФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.	39
<i>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна</i> ОЗНАКИ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	42
<i>Глиняна Катерина Михайлівна</i> СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ.	44
<i>Завальнюк Сергій Володимирович</i> КВАЛІФІКОВАНІ ДЕФЕКТИ ЯК ВИД ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.	47
<i>Зубар Володимир Михайлович</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВУ ПРИРОДУ ВЕДЕННЯ ЧУЖИХ СПРАВ БЕЗ ДОРУЧЕННЯ.	48
<i>Калітенко Оксана Михайлівна</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СПАДКОВОГО ПРАВА: НОВІ ОБ'ЄКТИ ТА МОДЕЛІ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ	51
<i>Кривенко Юлія Василівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРАВ КРЕДИТОРІВ У СПАДКОВИХ ВІДНОСИНАХ	53
<i>Матійко Микола Володимирович</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ.	55
<i>Омельчук Олександр Сергійович</i> ЕМОЦІЙНІ ФЕЙКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРИЯТЯГНЕННЯ ДО ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.	59
<i>Orzikh Yurii Hennadiiovych</i> REFLECTIONS ON THE EXPERIENCE OF TRANSLATING UKRAINIAN LEGAL TERMINOLOGY INTO ENGLISH: IN SEARCH OF A COMMON DENOMINATOR	62

му увагу слід приділяти розробці типових договорів надання психологічних послуг, які враховуватимуть спеціальні умови надання такої допомоги в екстремальних ситуаціях, зокрема під час бойових дій, у періоди гуманітарних криз та в умовах вимушеної міграції населення.

Ключові слова: Значущість договорів, юридична природа, типи допомоги, рівні допомоги, класифікація договорів, типові договори.

Keywords: significance of contracts, legal nature, types of assistance, levels of assistance, contract classification, standard contracts.

Бабич Ірина Григорівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ФОРМУВАННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Ідея представництва має довгий шлях розвитку і знайшла своє формування і в культурі Єгипту, Греції, Риму та в інших цивілізаціях.

Контрактне право Стародавнього Риму відрізняється суворою формальністю. Закон у римському праві приділяв особливу увагу автономії особистості, що унеможливлювало розвитку представництва. Через принцип, що не можна набувати щось за допомогою іншої особи («Per extraneam personam nobis adquiri non potest») і що собі можна встановлювати права і обов'язки тільки за допомогою власних дій («per libertat personam nihil nobis ad quiri potest»), в римському праві не дозволялось через третіх осіб не можна було набувати ні прав ні обов'язків.

Суб'єктами права могли бути всі вільні люди: громадяни Риму, іноземці, особи без громадянства. Відповідно римляни застосовували певні припущення, які дозволяли обійти певним чином принцип формалізму, який властивий jus civile.

Прикладом такого припущення є існування рабського та іншого пекулія, що став необхідний при розвитку торгівельної діяльності. Його можна назвати одним із прикладів договірної права. Коли такий раб укладав угоду із іншим контрагентом, то він ніс відповідальність тільки у межах пекулію (Д. 15.1.41).

Для захисту від неналежного використання раба як представника надавався претором у разі, якщо хазяїн, який отримав прибуток за правочином який уклав його раб, а пізніше цей правочин хазяїном не був визнаний (Д. 12.6.13-14).

Дозволялося за допомогою ад'єктивних позовів «action exercitoria» та «actio institoria» (це позов, який можна було подати до судовласника. Можна було також подати позов до керуючого торговим закладом, маючи претензії проти власника закладу, який призначив цього керуючого. Їх можна назвати прикладами договірної представництва.

У римському праві претору надавалося право застосовувати певну сукупність заходів (*adecticiae qualitat*) для забезпечення виконання батьками сімейства зобов'язань, які були укладені рабом або сином.

Поступово, із розвитком економічних відносин і еволюції цивільного права виникають і інші види представництва, пов'язані із договором. Так виникають відносини із квазіконтрактних зобов'язань, таких як ведення чужих справ без доручення (*negotiorum gestio*).

Твердження щодо недостатнього розповсюдження добровільного представництва можна визнати частково справедливим лише щодо раннього періоду розвитку римського права – того періоду, поки воно не набуло гнучкості, властивої йому, як універсальній системі права [1].

У середньовіччі канонічне право почало відходити від жорстких догм римського права, звертаючи увагу на волю сторін. Гуго Гроцій, перший, хто зміг узагальнено сформулювати теорію представництва, хоча й ціною спотворення її сутності. Відповідно теорії Гуго Гроція, прокуратор укладав договір з третьою особою і набував права для особи, яку він представляв на підставі доручення.

Гуго Гроція можна визначити першим, хто розробив і визначив наслідки представництва у цивільному праві. До недоліків його теорії можна віднести, що представництво було ним розглянуте, як наслідок доручення, хоча воно є більш широким поняттям. Теорія Гроція базувалася фактично на фікції, за якою «коли представник діє в певному місці, це рівнозначно тому, що довіритель сам присутній тут, і його волевиявлення діє через представника» [2].

Голландські юристи XVII століття, заклали основи концепції представництва, що є важливими і в сучасному праві, зокрема, протиставивши їх римському праву. Вони першими розробили ідею прямого представництва або договору про представництво, при якому представник не є стороною угоди, укладеної від імені іншої особи, використовуючи модель римського договору мандату. Ця концепція спростовує принцип, сформульований Ульпіаном: *alteri stipulari nemo potest*, дозволяючи тим самим особам у цивільно-правових відносинах набувати прав і зобов'язань через дії інших осіб. Застосовувалась фікція, відповідно якої, «дія представника в певному місці дорівнюється присутності довірителя і вияву його волі». Це стало важливим досягненням юристів школи природного права. Такий підхід призводить до розвитку ідеї, що, по-перше, довіритель ніс обов'язки в межах тільки у межах повноважень, які він надав представнику. (наприклад, ст. 1998 ЦК Франції). По-друге, положення про доручення почали активно використовувати у представницьких відносинах. Починається змішування понять «представництва» та «доручення», навіть їхня підміна. Доручення, стає законним, хоча розумілося як інститут договірної права. Воно (доручення) передбачається як належне у випадках, коли закон уповноважує особу, але чіткого договору або вказівки закону на повноваження не має [3].

Р. Ієринг був першим, хто встановив, що не тільки договір представництва може слугувати підставою виникнення повноважень представництва, але й інші

договори, наприклад трудовий договір або договір про сумісну діяльність. Відповідно Ієрінгу *mandate* характеризує внутрішню сторону представницького договору, а «представник» це зовнішня сторона договору.

Пізніше його теорію розвинув П. Лабан розробив теорію, відповідно якій представництво та доручення розумілись як окремі категорії. П. Лабан розробив «теорію сепарації», в якій чітко поділялося договір доручення, та відносини повіреного із третіми особами, тобто повноваженнями [4].

У англосаксонській системі права, на відміну від континентальної системи передбачається поділ представництва на пряме та непряме (опосередковане). При прямому представництві представник діє від імені особи, яку він представляє. Це характерне, наприклад, для положення комерційного агента у Франції, у Італії, Швейцарії, також для торгового представника у Німеччині, представника у Бельгії. Коли ж представник діє в інтересах іншої особи, але від свого імені – це непряме представництво – комісонер в Італії, Франції, комісійний агент у Німеччині.

Цей поділ має важливі наслідки: у випадку прямого представництва представник не є стороною угоди, до якої він причетний, тоді як при непрямому представництві він стає учасником такої угоди. Правові відносини між довірительом та третіми особами базується на двох договорах: на договорі між довірительом та представником, а також окремим договором між представником та третіми особами. Таким чином, за загальним правилом представник не пов'язаний прямим зв'язком із третьою особою. Наприклад, коли довіритель хоче придбати майно, право власності на це майно спочатку переходить від третіх осіб до представника, а потім, за окремим актом переходить від представника до поручителя.

Ці відмінності між прямим та непрямым представництвом мають різні варіанти у різних правових системах. Наприклад, у Франції, Німеччині та Нідерландах посередник може здійснювати комісійну діяльність тільки як свою професійну діяльність, у Туреччині, Швейцарії та у скандинавських країнах – це не обов'язково професійна діяльність, і, навіть одноразова дія представника підлягає законному регулюванню. У Франції відповідним законом є використання договору комісії у різних видах підприємницьких угод. А у Німеччині – можливо застосовувати тільки щодо купівлі-продажу майна та акцій.

Список використаних джерел:

1. Харитонов Є. О. Історія приватного (цивільного) права Європи. Одеса, 1999. С. 213-215.
2. Rigaux F. Le statut de la représentation, étude de droit international comparé. 1963. P. 40.
3. Rigaux F. Droit international prive. Bruxelles, 1977. T. I. 402 p.
4. Pelichet M. Rapport sur la loi applicable d'intermediaires. URL: <https://assets.hcch.net/docs/5c06b17c-4900-487e-ae04-3d3e5af54e53.pdf>

Ключові слова: представництво, розвиток, європейське право.

Keywords: representation, development, european law.